

Promobilde sommeren 1968 for TV Specialen.

AMERICAN SOUND 1969

(Da Chips Moman stilte krav ...)

Av Eigil Berg

I utgivelsen American Sound 1969 er vi invitert som flue på veggen til et drøyt 6 timers dypdykk i unnfangelser av noen av Elvis' viktigste innspillinger – og et av de beste album fra 60-tallets Americana.

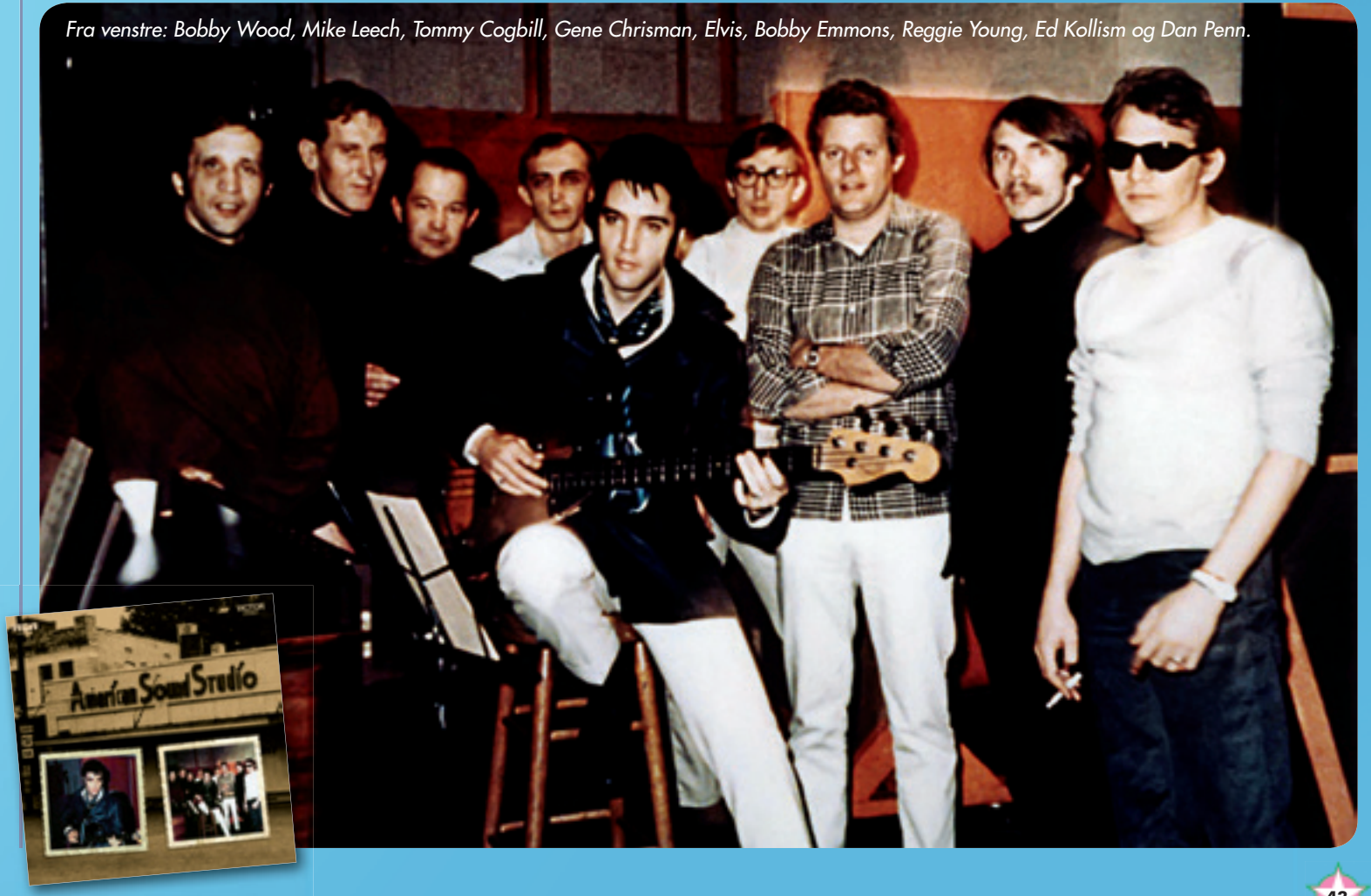
Er du Elvis-nerd som vil og må ha alt, kan det jo være en prøvelse å forberede seg på evt. kommende utgivelser med alt fra 60-tallets soundtracks av ymse kvalitet (for å si det mildt). Men da må jo samtidig *American Sound 1969* være den reneste åpenbaring; knallsterke låter framført av en engasjert sanger og et band som blir drevet fram av en produsent som stiller krav. Nå var ikke Chips Moman noen hvem som helst. Med tidlig musikerbakgrunn fra Johnny Burnette og Gene Vincent hadde han tatt skrittet videre til å bli låtskriver og musiker for bl.a. selveste Aretha Franklin og var nå studiosjef og produsent for Memphis' American Sound Studios.

I 1969 kunne Chips og studioet hans vise til klassiske hits som Dusty Springfields «Son Of A Preacher Man» og Box Tops' «The Letter», og like klassiske album som Dionne Warwicks «Soulful» og Dusty Springfields «Dusty In Memphis», alt dette ganske så langt unna det Elvis da hadde prestert på hitlistene de senere årene.

I januar og februar 1969 hadde Elvis to bolker i dette sagnomsuste studioet i hjembyen, og i anledning 50-års-markeringen slippes nå «*American Sound 1969*», en samling med fem CD'er fra disse dagene, før strykere, blåsere, korister og andre gjorde sine pålegg.

«*Æres den som æres bør*»; foruten Elvis Presley på sang er grunnstammen i disse klassiske innspillingene i all hovedsak

Fra venstre: Bobby Wood, Mike Leech, Tommy Cogbill, Gene Chrisman, Elvis, Bobby Emmons, Reggie Young, Ed Kollism og Dan Penn.

8. januar 1969.

Reggie Young (gitar), Tommy Cogbill og Mike Leech (som alternerer på bass), Bobby Wood (piano), Bobby Emmons (orgel) og Gene Chrisman (trommer), alle ledet av den målbevisste og hardtarbeidende produsenten **Chips Moman**, selv om Felton Jarvis fortsatt offisielt er kreditert som co-producer.

DISK 1:

Det slår meg med en gang; klokkeklar lyd, funky basspill så det holder, og en vokalist som er på hugget og som gir jernet allerede fra starten. Og for oss musikanter og låtskrivere er det interessant å høre at de tidligste tagningene av første låt ut, «**Long Black Limousine**» har en moll-akkord i første vers ved «... *such a sight to see*», som forandres til den kjente dur-varianten på samme sted i take 6 og videre tagninger. Så flott å starte med en SÅ bra låt på alle vis, strålende grunnmateriale, både i tekst og musikk, stentøff framføring av sanger og band - og interessant, om enn ganske så intrikat arrangert.

Vi er så vidt innom «**This Is The Story**» før «flue-på-veggen følelsen» springer ut for fullt under arbeidet med neste. For de som lar seg sjarmere i senk (og det er ikke vanskelig, hverken for målgruppa eller andre) av den befriende latteren Elvis bryter ut i etter en utilsiktet fasettsprekk i tagning 3 av «**Wearin' That Loved On Look**», høres jo dette ut som den rene vitamininnsprøytingen. Humøret smitter, det responderes fra gutta i bandet, det hele forteller jo litt (nei, mye) om den positive og løsslupne stemningen i studio. Lover bra, dette.

Selveste Mort Shuman stilte for første gang alene som Elvis-låtskriver uten makker Doc Pomus da han kom opp med «**You'll Think Of Me**». Duoen Pomus/Shuman var jo leverandører av noen av de mest klassiske Presley-hits fra tidlig 60-tall, etter at Leiber/Stoller røyk uklar med obersten. Reggie Young kommer tidlig opp med den elektriske sitaren som han også hadde særpreget Box Tops-hit'en «**Cry Like A Baby**» med året før. Heller ikke «**Wearin' That Loved On Look**» er noen enkel låt, det skal mange takes til før Moman er fornøyd. Av og til er det målretta arbeid og en streng produsent som skal til ...

DISK 2:

Nydelig åpning med mobbende rå latter fra medmusikantene etter at Reggie Young tydeligvis har glemt å finstemme dobroen til introen på «**I'm Movin' On**». Virker som en regelrett jam, dette. Cogbill er på plass med en forrykende funky bass-solo, og vi får et nytt vers fra Elvis som i alle fall ikke fikk bli med videre til den endelige versjonen. De beste Elvis-albumene er gjerne innom slike personlige favoritter

Tommy Cogbill i American Studio.

Fra venstre: Felton Jarvis, Al Pachucki, Chips Moman og Vernon Presley.

som Elvis bare krydrer med underveis. «**A Little Bit Of Green**» er ikke blant de beste låtene her, vi hører Elvis rett og slett plystre seg ut av låta under første innøving. Vi får «**Gentle On My Mind**» i kjent og strålende framføring. Nydelig låt, stemningsfull tekst og overraskende kreativt arrangert. Her hører vi enda tydeligere den drivende clavinet'en og Reggie Youngs smakfulle fills på gitar. Men jeg får samtidig en påminnelse om at denne boksen langt fra er noen «complete recordings» fra disse innspillingene. Skulle veldig gjerne ha hørt hvordan denne perlen tok form underveis, men vi får her kun én versjon av «**Gentle On My Mind**», det kjente mastertaket. «**Don't Cry Daddy**» og en intens «**Inherit The Wind**» følger, før vi får den noe i overkant sentimentale «**Mama Liked The Roses**». Elvis hadde visstnok et spesielt godt (ødipus-)forhold til denne, og her dukker den også opp med et alternativt vokalpålegg. Det er de som har kommentert den innholdsrike og «antydende» teksten i «**My Little Friend**», en tekst som kommer enda klarere fram i versjonen her uten de overarrangerte strykerne. Så spisser vi selvsagt ører til «**Poor Man's Gold**», nok en Mac Davies-låt som lover bra, men som aldri ble fullført. Elvis bidrar kun med én eneste åpningslinje ... Så slår tanken meg; hvordan forholde seg til utgivelser som dette? Det krever litt å konsentrere seg underveis, det kan være krevende

å lytte seg gjennom en drøy halvtime med stadige gjentakelser uten de altfor store forskjellene, selv av en perle som «**In The Ghetto**». Men hele veien med en oppriktig fortellende Elvis, fullstendig blottet for de typiske «Elvis-triksa» han ofte pleide å krydre med. «In The Ghetto» trenger ikke det. Alvoret i historien ville ikke ha kledd det. De første versjonene går i A-dur. Etter take 4 kommer forslag på å legge den opp en halvtone, og vi er i B-dur herfra og ut. Og det merkes. Når vi hopper fra take 13 til 20 kan vi nå registrere en sikkerhet som overbeviser mer enn det vi har hørt så langt. Master nærmer seg. – Så, i det vi tror vi er inne i full kons mellom take 19 og 20 kliner Reggie Young til med et helt annet riff på en helt annen låt, og Elvis følger lynraskt. Tvillingsjeler med felles musikkbakgrunn i Memphis? At «In The Ghetto» var verdt 22 tagninger hører vi i grunnkompet i den udubba avslutningen i master, der det nakne og krevende kompet nå sitter dønn perfekt.

DISK 3:

Etter et par greie tagninger av «**Rubberneckin'**» skal vi over på det merkelige valget av «**Hey Jude**», et valg jeg aldri har skjönt. Visstnok Beatles' mestselgende single og en uvanlig stor hit verden over, også til Beatles å være, etter utgivelsen høsten 1968. Selvsagt en strålende

låt, men ikke når Elvis og bandet går så likegyldig til verks. Likevel holder de det gående med flere tagninger som ender opp blant disse innspillingenes minst interessante. Elvis lærer seg ikke riktig tekst engang. Jeg skjønner godt at denne ikke fikk innpass på hverken «From Elvis In Memphis» eller «Back In Memphis». Det var først når RCA skrapte i bønn av det de satt igjen med, at den ble gitt ut på «Elvis Now»-albumet i '72. Paul McCartney uttalte tidlig at Lennon/McCartney mer enn gjerne ville spesialskrive for Elvis, men slike innspill kom aldri gjennom forlagsmafiaen (Ray Davies klarte det nesten). I stedet gjør Elvis etter hvert de mest opplagte Beatles-låtene i halvgode versjoner fra scenen, mens «Hey Jude» er den eneste han prøvde seg på i studio, og den er ikke halvgod engang.

Det virker som man er i jam-modus nå. «**From A Jack To A King**» blir angrepet med en helt annen sikkerhet og entusiasme, bra og lovende med en gang. Visstnok en av pappa Vernons favoritter, og da nettopp Vernon kom innom studio denne dagen (rikt illustrert i booklet'en), ble denne kanskje tatt på sparket der og da. Høres i alle fall sånn ut. Nærmest for jam å regne, men flott og spekket med Elvis-triks i sangen, langt mer høyenergisk enn i komponisten Ned Millers versjon. Flere gamle favoritter står for tur, og «**Without Love**» er på plass umiddelbart. Elvis synger fantastisk, denne har han helt innunder huden fra første stund. Dette er sangeren Elvis på sitt beste, både vokalt og når det gjelder innlevelse og levering. Virkelig storveis!

Det virker som om Elvis bare kaster seg inn i nok en gammel favoritt som kanskje kommer helt uforberedt på de fleste i studio, i alle fall høres det sånn ut. Elvis har satt seg ved pianoet og bare kliner til med «**I'll Hold You In My Heart**», utålmodig gjentar han introlinjene for å få med seg bandet, som ganske raskt snubler inn og prøver å følge ham etter beste evne. Vers på vers og stikk på stikk, sikkert etter at bandet trodde låta skulle være over for lengst (Dylan-trikset?). Elvis bare peiser på med stadig nye runder og henter ut soulsangeren i seg, der han presser seg til stadig nye

Januar 1969, Memphis.

høyder som en fraseringskunstner av rang. Og det er jo det Elvis er og kan være når materialet innbyr til det, som her. Vi får ikke mer enn denne ene impulsive tagningen som fikk sin velfortjente plass på «From Elvis In Memphis». Husker den litt sjokka reaksjonen min da jeg kom til dette spor tre ved første gjennomhøring av LP'en i 1969 etter de to velstrukturerte åpningskuttene. Rått avkledd på alle måter, og ene og alene Elvis' fortjeneste!

Det fortsettes i jam-modus med gamle kjenninger når vi kommer til Bobby Darins «**I'll Be There**». Alle disse tre siste låtene flyter langt bedre og riktigere enn den skadeskutte «Hey Jude». «I'll Be There» kunne godt fått sin hedersplass på et av de to hovedalbumene fra disse innspillingene.

Og hvis alle disse jam-innslagene kan ses på som oppvarming til nattas siste lydfesting, var det verdt det. «**Suspicious Minds**» skulle kanskje bli disse innspillingenes viktigste enkeltspor, og helt fra første tagning er Reggie Youngs signaturkraftige intro på plass. Ikke så veldig langt unna gitarintroen på «In The Ghetto» egentlig, men her på el-gitar og langt mer på hugget som intro til den stemningen som tar form, der det jobbes målbevisst mot take 8 som ble master. Noen intrikate vokalpartier underveis krever tydeligvis ekstra skjerp og nye gjennomganger, men vi nærmer oss stadig. Allerede etter take 7 ber Elvis entusiastisk om å beholde den tagningen, du hører energien og stemningen har inntatt maks høyde. Men Moman presser inn et siste take, en strålende tagning 8 som skal ende opp som master og gi Elvis hans siste mega-hit på singlelistene i USA.

DISK 4:

Vi skriver en måned fram i tid, og Elvis er tilbake i American Sound Studio i februar 1969, der den andre store bolken med innspillingsdager får en knallstart med den eneste tagningen av Percy Mayfields «**Stranger In My Own Hometown**», «unedited and undubbed». Et nydelig drivende grunnkomp og en uhyre engasjert vokalist, en virkelig innertier av en uformell jam som ikke lot seg

Fra venstre Marty Lacker, Felton Jarvis, Mike Leech, ukjent, Glen Spreen med briller, to ukjente, og Roy Shockley med ryggen til. Tommy Cogbill sitter ved miksebordet. 19. mars 1969.

ødelegge av litt pålegg. Strålende åpning. Det fortsettes med en virkelig uformell jam der Elvis slår sammen Don Gibsons «**It's my way**» med Chips Moman-hyllesten «**This Time**», (Moman skrev denne sammen med Troy Shondell, som fikk en hit med «This Time» i 1961), og en førsteutgave i Elvis-sammenheng av Gibsons «**I Can't Stop Loving You**», alle med Elvis på akustisk gitar. Det ble med denne ene tagningen, ingen av disse tre var nok ment for offisiell utgivelse. Første «ordentlige» låt denne dagen er den litt bortgjemte perlen fra «From Elvis In Memphis», «**True Love Travels On A Gravel Road**», som i de første taggingene dukker opp i et adskillig raskere tempo enn i sluttresultatet. Elvis klimprer ganske uryddig med på akustisk gitar, men synger sjela si ut i dette strålende eksemplet på en perfekt country/soul-ballade. I take 4 synger Elvis minst like bra som i master-take, og med en markant annen bassføring (ved 1:57) blir dette en helt egen performance med ny og annen egenverdi i mine ører. Men Moman er fortsatt ikke fornøyd, det letes etter et riktigere tempo, og vi får høre Reggie Youngs rolige og diplomatiske uttalelse overfor gitaristen Elvis; «*Keep playing if that helps you, but that one time in the middle is a little weird, really*». Ernst Jørgensen beskriver denne uttalelsen i «A life in music» med «*When was the last time anyone criticized Elvis at a recording session? There was an awkward moment of silence followed by scattered, nervous laughter ...*», men vi får omsider et

endelige mastertake «in all its undubbed glory» i et adskillig roligere tempo – og uten Elvis' gitar. Virkelig strålende! Etter denne blir nok Neil Diamonds «**And The Grass Won't Pay No Mind**» litt mere mainstream. Elvis klarer vel ikke dy seg og kommer med en liten kommentar til den målbevisste Momans stadige direktiver da han begynner tagning 10 med «*Listen easy, you can hear Chips calling ...*».

Den noe merkelige, men intense blues-vals «**Power Of My Love**» kommer fra trioene Giant/Baum/Kaye, som tross alt hadde skrevet «Devil In Disguise» før de fulgte opp med drøsevis av sørgelig svake filmlåter for Elvis. Visstnok eneste bidraget fra forlagsmann Bienstock som fikk passere nåløyet i disse '69-innspillingene, kanskje det er derfor vi hører Felton Jarvis gi direktiver akkurat på denne. Jarvis er jo kreditert som co-produsent, men ingen er vel i tvil om at disse innspillingene er Chips Momans fortjeneste. Så hører vi Elvis si «*I'll tell you what. I'm gonna play the piano*» før neste kutt «**After Loving You**», og vi er tilbake i mer uformell jam igjen, langt unna de strengt arra Moman-perlene som stort sett preger disse innspillingene. Elvis' piano forsvinner nok etter hvert som vi får nye tagninger, men vokalistens innsats her er det intet å utsette på ...

De første taggingene av den nakne og ærlig spørrende «**Do You Know Who I Am**» røper litt trøbbel med toneartskiftet, men jeg tar

Fra venstre: Mary Holladay, Jeanie Green, Elvis, Donna Thatcher og Ginger Holladay .

meg i å notere underveis i tagning 4 hvor helt perfekt Elvis synger her fram skiftet av toneart. Interessant å høre at Elvis etter take 4 sier seg enig med mine observasjoner og notater underveis, der han kommenterer inn til Moman: «*You're gonna save that last take,*

Bak: Vernon Presley og Chips Moman, foran: Donna Rhodes, Sandy Posey og Mary Holladay.

aren't you? 'Cause the first part of that take was pretty good!» Fra tagning 5 og utover hører vi kreative vendinger i sangfraseringen, mot slutten både i dypt leie og i falsett. Sikkert noe Elvis bare leker seg med underveis, denne lille finessen fikk vi aldri høre i den endelige sluttversjonen. Hjerteskjærende, avkledd, vakkert – virkelig!

DISK 5:

En hel liten road-movie med framdrift og tekst i filmatiske bilder, det er slik jeg ser og hører «**Kentucky Rain**», en ganske krevende øvelse både for band og vokalist. Et intrikat arr krever også sitt, pausen der Elvis bør telle seg inn etter «... that I'll be walking through» kommer på plass først etter de tidligste taggingene. Ved tagning 8 begynner alt å sitte, men da nærmer vi oss også master, som selvsagt sitter som ei kule. Vi ser av studionotatene i booklet'en at prosessen med å få «**Kentucky Rain**» på plass tok sju timer, en av de mest krevende så langt, med andre ord. Fra ett vanskelig arr er vi rett over i neste, som muligens krever enda mer av både vokalist og band, «**Only The Strong Survive**». Jerry Butlers hit fra året før er førsteklases materiale, men usedvanlig utfordrende, og da Elvis jobbet med innspillingen av denne, er han sitert med uttalelsen: «That's one of the worst jobs of singing I have ever heard in my life!». Etter tagning 12 kommer entusiastiske meldinger fra kontrollrommet, men først ved tagning 29 sier man seg fornøyd, og

Elvis og Dan Penn.

Elvis og Chips Moman.

jeg synes faktisk Elvis går Jerry Butler en høy gang her! Makan til oversikt og kreativ sikkerhet samtidig med troverdig tekstleveranse også i de mest krevende krumspringene røper en sanger helt på høyden – virkelig! «**It Keeps Right On A-Hurtin'**» må ha vært befriende enkel å forholde seg til etter den krevende åpningen denne dagen, vi får en første tagning som her er gjengitt med voldsom klang i sangen. Elvis er så vidt innom åpningen av «**Only The Lonely**» før en 2. tagning (med kledelig fingerknips i introen) nærmer seg mastertake.

Fjerde låt denne dagen er igjen krevende materiale, vi skal nok en gang fram til den reneste oppvisningen av stemmekontroll når Elvis går løs på «**Any Day Now**», den eneste låta han spilte inn av Burt Bacharach. «**Any Day Now**» var storhit med Chuck Jackson i 1962. Det er mange vokale fallgruber her, og Elvis ramler nok uti noen av dem både en og to ganger underveis, men ved «undubbed master» og take 6 slår det meg igjen, for en sammensveisa gjeng dette er, både vokalisten og musikerne som backer!

Jeg mener bestemt at vi hører Elvis' umiskjennelige gitarspill igjen i «**If I'm A Fool**» selv om han ikke er kreditert som gitarist, og etter «**The Fair's Moving On**» og «**Who Am I**» er vi i mål.

Jeg besøkte strøket rundt American Sound Studios i Memphis i 1986, men det var før jeg hørte fra folk som var oppvokst i byen at det kunne være dristig for en enslig turist i leiebil å oppsøke akkurat dette distriktet på egenhånd. Jeg kjente godt til legenden om hvordan man knerta rottene med skytevåpen hvis de forstyrret studioarbeidet, og jeg tror jeg skjønnte der og da at mange av dem som jobbet her kunne ha sånt som en naturlig del av hverdagen. Tough neighbourhood, tough sound! Reggie Young kunne se ut som en koselig bamse, men hadde det skarpeste og mest glassklare soundet «this side of Steve Cropper», en mann som forresten også hadde sin bakgrunn i Memphis (hva ER det med denne byen?)

I denne byen fant til og med Tom Parker og hans forlagsfolk sine overmenn. Studiosjef Chips Moman var blant de få som (heldigvis) torde å tale Parker og musikkforleggerne hans midt imot da disse forlangte forlagsroyalty utover det vanlige fra «**Suspicious Minds**». Like tøff som Jerry Reed, som også ble møtt med denne ubehagelige diskusjonen etter den glimrende innspillingen av «**Guitar Man**» i 1967, men som også klarte å bekjempe de høye herrer. Moman feide all tvil til side da han reiste seg og fortalte hvor skapet skulle stå med den klare meldingen om at «skulle det være sånn, kunne de bare glemme hele «**Suspicious Minds**». For en gangs skyld tok Elvis parti *mot* sitt eget management og sine egne forleggere, og verden ble en stor soulklassiker rikere. «**Suspicious Minds**» ble Elvis' siste nr. 1-hit som single i USA mens han levde.

I et sjeldent intervju med Memphis Commercial Appeal etter innspillingene uttalte Elvis, med Chips Moman ved sin side; «*It all started here in Memphis for me, man. It feels so good working in this studio*», og Chips returnerte komplimentet med «*He is one of the hardest-working artists I have ever been associated with ... What energy and enthusiasm he has while working.*» Elvis snudde seg så til Chips og sa; «*We've done some hits, haven't we, Chips?*» og Chips svarte beskjedent «*Maybe some of your biggest!*»

Og der står vi – 50 år senere.

Elvis Presley og Chips Moman visste hva de snakket om.

Resultatet av samarbeidet mellom disse to herrer et par uker vinteren 1969 er hogd inn i stein.

Dette er historiske innspillinger som har tålt tidens tann i 50 år - og som vil vare videre ...

Velbekomme!

Anmeldt av Eigil Berg.

Eigil Berg med Mike Leech.